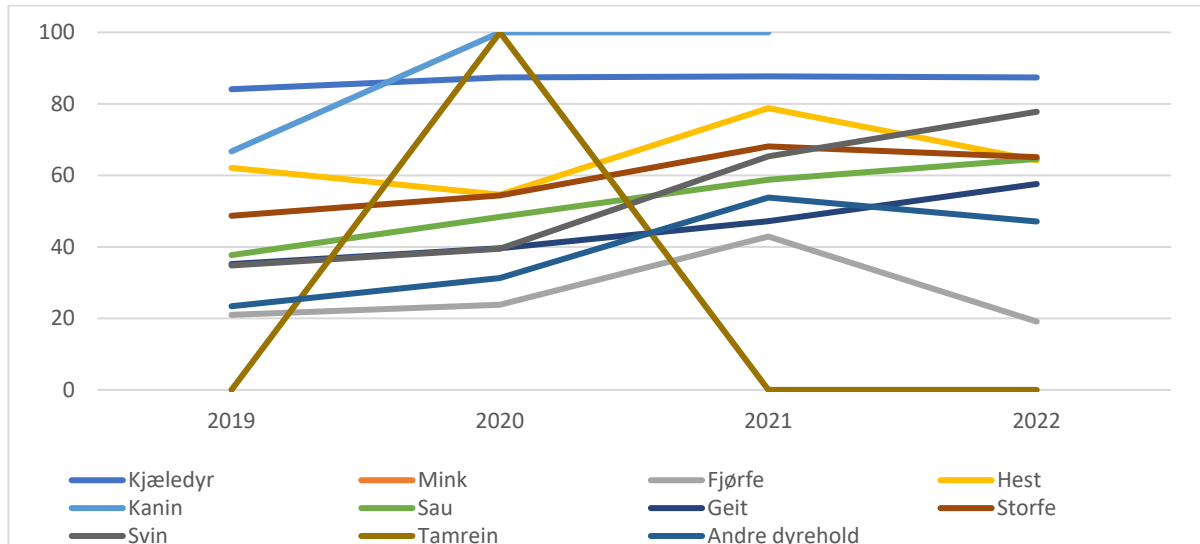

67 % av tilsynene med dyrehold var uvarslet

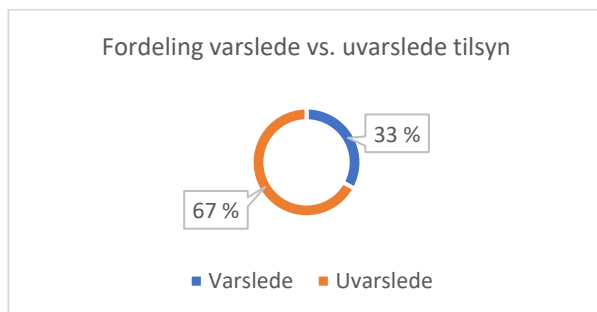
Figur 3.1.2 Grafen viser hvor stor andel av tilsynsbesøkene innenfor ulike dyrearter som var uvarslede i perioden 2019 – 2021 (første tertial).

Utdypende om varslede og uvarslede tilsyn

Figur 4.1.2 viser forskjeller mellom dyreartene og utviklingen over tid. For kjæledyr er nesten ni av ti tilsyn uvarslet. De fleste tilsyn med kjæledyr blir utløst av en bekymringsmelding, og her er det spesielt viktig for Mattilsynet å se dyreholdet slik det er.

For produksjonsdyr varierer andelen uvarslede tilsyn, og den ligger til dels mye lavere enn for kjæledyr. En forklaring kan være at formålet med besøket primært var rutinemessig uttak av prøver i et overvåkingsprogram for smittsom sykdom. Dette gjelder særlig for fjørfe og svin. Ved prøveuttak har det ingen hensikt å komme uvarslet, siden slike tilsyn først og fremst skal utføres så effektivt som mulig for både bonden og inspektøren.

En del tilsyn vil fortsatt bli varslet for å sikre at de kan bli gjennomført. Det skyldes særlig utfordringer med lange reiseveier og/eller problemer med å få tak i dyreholderen i en del dyrehold.

Figur 3.1.3 Andel uvarslede vs. varslede tilsyn.

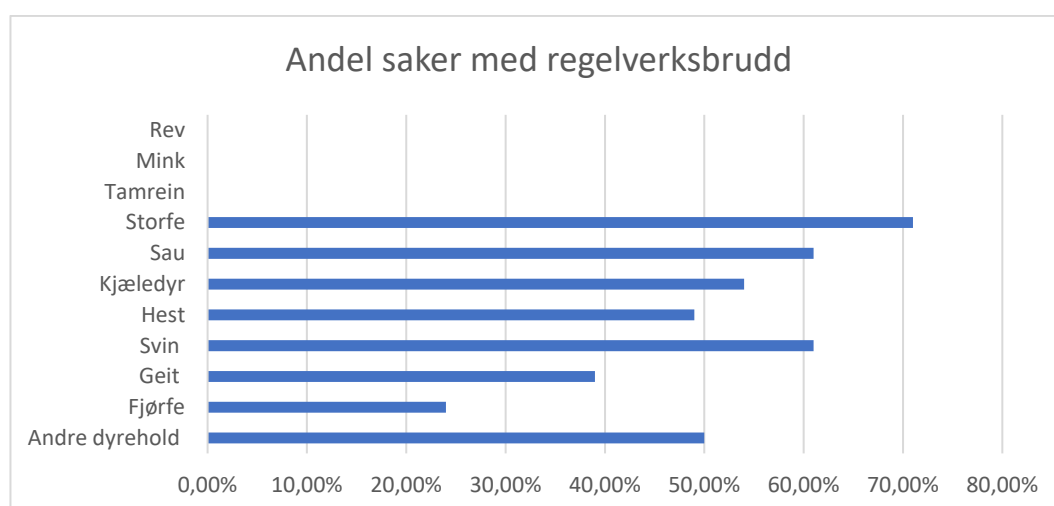
3.2 Resultater av tilsyn i dyrehold

På våre tilsyn i dyrehold ser vi etter om viktige krav i regelverket blir overholdt. Inspektørene har en liste med kravpunkter som kontrolleres, og registrerer om hvert enkelt av dem er oppfylt eller ikke.

Våre tall viser at vi oppdaget brudd på kravene i regelverket i 53 % av sakene.

Funnene oppgis med betegnelse «ok», «ikke tilfredsstillende» eller «alvorlig vanskjøtsel av dyr». Dette er grunnlaget for registreringene i denne rapporten. «Ikke tilfredsstillende» sier ikke noe om hvilke bestemmelser det er registrert brudd på, eller hvor alvorlige bruddene var. Slike opplysninger kan vi per i dag ikke hente ut av vårt tilsynssystem. Antallet funn med alvorlig vanskjøtsel og bruken av inngripende virkemidler gir likevel et bilde av omfanget av alvorlige regelbrudd.

Dyreholderen får en tilsynsrapport der inspektøren beskriver nærmere hva som er undersøkt, og hvilke brudd på regelverket som eventuelt er avdekket.

Figur 3.2.1 Andel saker med regelverksbrudd

Andel saker med regelbrudd er høyest hos storfe. Det betyr ikke uten videre at dyrevelferden generelt er dårligere hos storfe enn hos andre arter. Det kan variere mellom dyreartene hvor risikobasert tilsynet med dyrevelferden er. Dette kan blant annet påvirkes av at det ofte føres enkle dyrevelferdstilsyn i forbindelse med rutinemessige uttak av overvåkingsprøver. Slik prøvetaking skjer særlig hos fjørfe og svin for å påvise smittsom sykdom eller resistente bakterier. I tillegg er tilsynskampanjen på svin som gjennomføres i 2021/2022, ikke risikobasert.

Det er også vanskelig å sammenligne resultatene fra tilsyn med produksjonsdyr og tilsyn med kjæledyr, både på grunn av det langt høyere antallet dyrehold med kjæledyr, og fordi det ikke finnes noen detaljerte forskrifter for hold av kjæledyr, slik det gjør for produksjonsdyr og hest. Det er derfor enklere å konstatere brudd med klare krav i regelverket i dyrehold med produksjonsdyr og hest.

Alt dette vil slå ut på andel saker med regelverksbrudd, og man må derfor være varsom med å gjøre sammenligninger mellom dyreartene.

3.2.1 Alvorlig vanskjøtsel av dyr

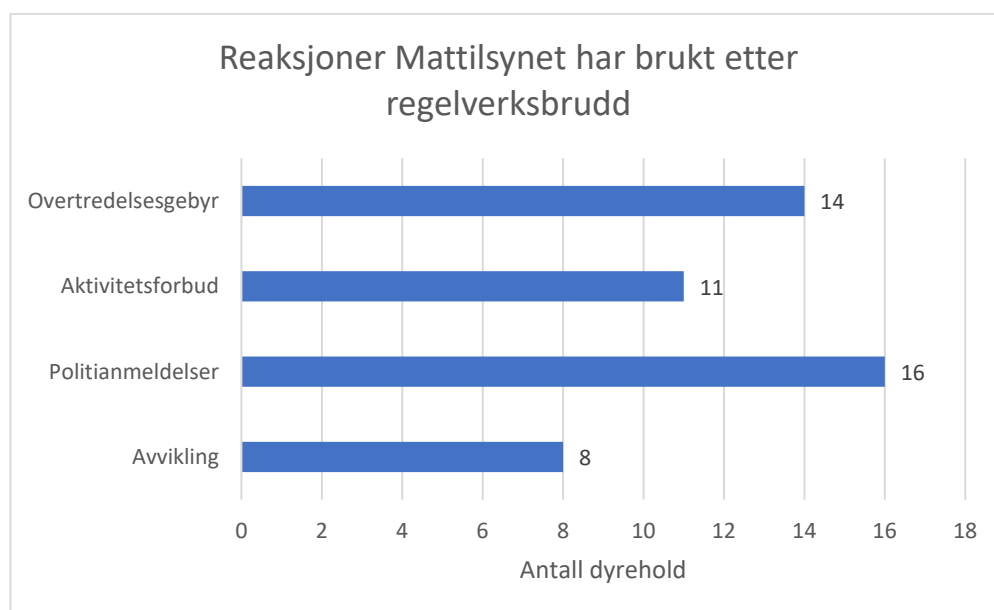
Forhold som kommer under denne kategorien, er tilfeller der flere dyr er døde eller må avlives på grunn av manglende fôring, vanntilgang og stell. Antallet saker der vi har funnet alvorlig vanskjøtsel av dyr, er svært lavt i forhold til antallet dyrehold og antallet tilsyn. Men slike forhold påfører dyrene store lidelser, og hvert tilfelle er derfor ett for mye.

Figur 3.2.1.1 Antall saker registrert som alvorlig vanskjøtsel av dyr.

3.3 Vedtakene vi har fattet i dyrehold

Tallene for hastevedtak og inngripende reaksjonsformer er lave sett i forhold til antallet dyrehold vi har ført tilsyn i, og det totale antallet saker der vi har funnet brudd på regelverket.

Figur 3.3.1 Reaksjoner som Mattilsynet har brukt etter regelverksbrudd

Tallene som viser hvilke reaksjonsformer vi har brukt, sier noe om hvor ofte vi har vurdert situasjonen som så alvorlig at det har vært nødvendig å bruke inngripende virkemidler eller pålegge dyreholderen å gjøre strakstiltak (hastevedtak).

Figur 3.3.2 Saker der Mattilsynet har brukt inngripende virkemidler eller pålagt dyreeier å gjøre strakstiltak (hastevedtak).

Hastevedtak

Før vi fatter vedtak som pålegger dyreholderen å gjøre tiltak, får dyreholderen som hovedregel et varsel om vedtak og en viss tid til å uttale seg om saken. Noen ganger haster det imidlertid så mye at det ikke er tid til å vente på at dyreholderen uttaler seg. I slike tilfeller fatter vi såkalte hastevedtak uten å varsle det først, og tiltaket må gjennomføres straks. Dette kan både gjelde situasjoner med dyr som lider der og da, og situasjoner med stor fare for lidelse i nær fremtid. Eksempler på det første er syke eller skadde dyr som må få behandling eller avlives raskt, eller flyttes til en egen sykebeinge. Et eksempel på det andre er hvis dyr står i fare for å trække gjennom et ødelagt gulv.

Antallet hastevedtak kan derfor være med å indikere hvor ofte vi har vurdert regelverksbruddene som alvorlige, fordi hastevedtak forteller at dyr ble utsatt for lidelse da tilsynet ble gjennomført, eller stod i stor fare for å lide. Et hastevedtak kan gjelde mange eller ett enkelt dyr og sier ikke nødvendigvis noe om forholdene i besetningen som helhet.

Særlige reaksjonsformer

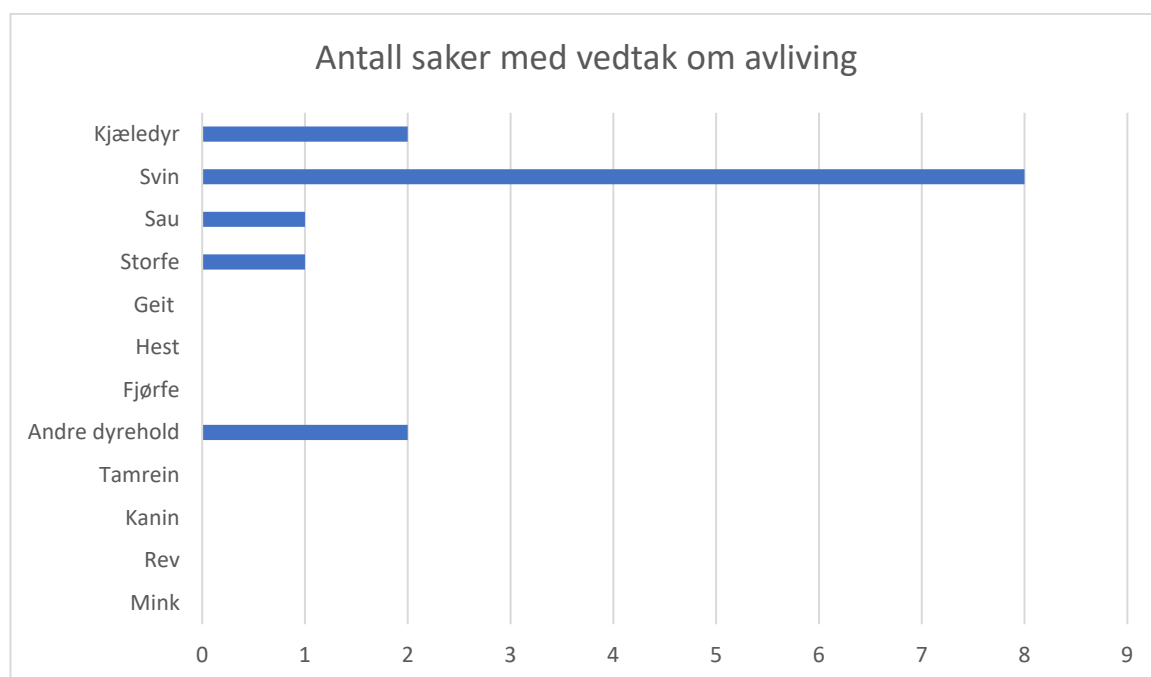
Tallene for inngripende typer vedtak eller reaksjonsformer kan også si noe om alvoret i situasjonen eller hvor grove bruddene på regelverket har vært. Dette gjelder særlig:

- Vedtak om avliving av dyr
- Vedtak om avvikling av dyrehold
- Vedtak om forbud mot å eie/stelle/håndtere dyr
- Vedtak om midlertidig forvaring av dyr
- Vedtak om overtredelsesgebyr
- Politianmeldelse

Både tallene for hastevedtak og tallene for disse særlige reaksjonsformene er lave sett i forhold til antallet dyrehold vi har ført tilsyn i, og det totale antallet av saker der vi har funnet brudd på regelverket. Dette viser at det var brudd av alvorlig karakter bare i et fåtall av disse dyreholdene, og at de fleste bruddene var av mindre alvorlig karakter.

Kap. 7 inneholder tall for funn, vedtak og øvrige reaksjoner

En samlet oversikt over antall saker der Mattilsynet har fattet hastevedtak eller brukt disse spesielle reaksjonsformene, og antall saker med alvorlig vanskjøtsel, kommer frem i kapittel 7, tallgrunnlag.

Figur 3.3.3 Antall saker der Mattilsynet fattet vedtak om at dyr måtte avlives fordi ikke var forsvarlig å la det/dem leve videre.¹

3.3.1 Vedtak om forbud mot aktivitet

Saker med registrerte vedtak om forbud mot aktivitet i første tertial 2022:

Delvis forbud

7 vedtak gjelder delvis forbud. Sakene fordeler seg slik på de ulike dyreartene:

- 4 gjelder kjæledyr
- 1 gjelder sau
- 2 gjelder storfe

¹ Grafen viser ikke vedtak om dyr som har blitt avlivet mens de var i midlertidig forvaring. I slike saker kan avlivning ofte være nødvendig fordi dyret ikke kan omplasseres, selv om dyrets helsetilstand ikke gjør det uforsvarlig å la dyret leve videre.

Totalt forbud

4 vedtak gjelder totalt forbud. Sakene fordeler seg slik på de ulike dyreartene:

- 2 gjelder kjæledyr
- 1 gjelder sau
- 1 gjelder alle dyrearter

3.4 Tilsyn i slakterier for landdyr

Mattilsynet er til stede i slakteriene hele tiden mens det pågår slakting, og fører dermed kontinuerlig tilsyn med dyrevelferden der. Tilsynet omfatter både forholdene for dyr som stalles opp før de blir avlivet, og håndtering, bedøving og avliving av dyrene.

Dette tilsynet registreres på en annen måte enn tilsynet ute i dyreholdene. Siden vi er til stede i slakteriet hele tiden hver dag, er det ikke relevant å beskrive antallet tilsyn.

Når vi avdekker brudd på regelverket for dyrevelferd i slakterier, blir dette registrert i vårt system og kan telles.

I første tertial har vi registrert brudd på dyrevelferdsregelverket i 12 saker. En av sakene var alvorlig nok til at det ble fattet vedtak om overtredelsesgebyr, mens syv saker resulterte i pålegg om å gjøre tiltak for å rette opp i manglene.

Tabell 4.4.1 Tilsyn i slakteri

	Storfe, småfe, svin, hest	Fjørfe	Haredyr (Kanin)	Tamrein	Oppdrettsvilt
Antall slakterier (hele landet)	54	12	3	24	26
Antall saker med brudd på regelverket	2	2	0	0	2
Antall slakteri med brudd på regelverket (avvik)	7	1	0	0	2
Antall saker med vedtak om pålegg	3	2	0	0	2
Antall saker med vedtak om OTG	0	0	0	0	0

3.5 Tilsyn med transport av landdyr

Transport av dyr vil nesten alltid innebære en viss belastning for dyrene. Mange dyr er ikke vant til å bli transportert, og en slik ukjent situasjon kan være en stressbelastning i seg selv, selv om transporten skjer fullt ut i tråd med regelverket. I Norge har vi som hovedregel maksimal reisetid for dyr (unntatt fjørfe) til slakteri på 8 timer. I Nordland, Troms og Finnmark er grensen 11 timer på grunn av de lange reiseavstandene. Transporter med reisetid inntil 8 timer regnes som korte reiser, mens reisetid over 8 timer regnes som lange reiser.

God mulighet for tett oppfølging av dyretransport

Det er ikke krav om at transport av dyr skal meldes til Mattilsynet. Derfor har vi ingen oversikt over all transport som foregår. For slaktedyr har vi likevel god oversikt og gode muligheter for kontroll siden vi er til stede på slakteriene hver dag det foregår slakting. Alle dyr skal kontrolleres av Mattilsynet før slakting, og det er vanlig at vi gjør denne kontrollen når dyrene losses av bilene. Det gir god mulighet til å vurdere om dyrene er friske og kan slaktes til matproduksjon, og til å vurdere dyrevelferden under transporten (plassforhold, skadde og syke dyr som ikke burde vært transportert, skade på dyrene under transporten etc.). På samme måte som for tilsyn med dyrevelferden i slakterier, er dette altså i stor grad et løpende tilsyn som ikke lar seg telle. Noen ganger gjør vi mer omfattende tilsyn med transport av dyr, både til slakteri og til andre steder.

Godkjenningsordninger for dyretransport

For å forebygge unødig belastning på dyrene og sikre dyrevelferden under transport er det krav om godkjenning av virksomheter som skal drive med transport av dyr. Transportørene må blant annet dokumentere at de har egnet utstyr (transportmidler) og kompetent personell for å bli godkjent. Mattilsynet vurderer søknadene og utsteder godkjenninger. Det er 274 godkjente transportører for korte reiser og 294 for både korte og lange reiser.

For transport av de vanligste dyreartene (storfe, sau, geit, svin, hest og fjørfe) er det formelle kompetansekrav, og sjåførere og ledsagere må gjennomføre og bestå opplæring som er godkjent av Mattilsynet. Det er 2157 personer med godkjent kompetansebevis utstedt i Norge.

Det er også omfattende krav til transportmidlene, og alle transportmidler som brukes på lange reiser, skal være godkjent av Mattilsynet. Mattilsynet samarbeider tett med vegvesenet om godkjenningene, og bidrar med sjekklister og veiledning for å sikre at kontrollørene i vegvesenet kan gjøre riktige vurderinger av forholdene som gjelder dyrevelferd. Pga. slitasje og andre forhold som kan gjøre transportmidlene uegnet etter som tiden går, må transportmidlene re-godkjennes med jevne mellomrom. 361 transportmidler er godkjent for lange reiser. Hestetransportmidler skal være godkjent uavhengig av om de brukes til korte eller lange reiser. Statens Vegvesen godkjenner hestetransportmidler som brukes til korte reiser.

Tilsyn og resultater

Det er registrert brudd på regelverket i 17 saker. Det har blitt fattet vedtak om overtredelsesgebyr i 1 sak (overfor en produsent). Det er også påpekt plikt i 6 saker.

4 Tallgrunnlag

4.1 Tilsyn i dyrehold: Hvordan lese tallene i tabellen?

Tallene i tabellen er basert på data våre inspektører registrerer fra sine tilsyn i vårt elektroniske saksbehandlingssystem. Tabellen gir oversikt over det som er registrert i systemet på det tidspunktet vi tar ut data.

Selv om registreringene skal være så korrekte som mulig, vil de ikke gi et 100% korrekt bilde av alle forhold til enhver tid. Våre rapporter vil likevel gi et godt bilde både av status og av utviklingen over tid.

Vi vil unngå feiltolkning av tallene i rapporten

Det er viktig å lese våre forklaringer for å unngå feiltolkning av tallene i rapporten.

Legg merke til forskjellene mellom «tilsynsbesøk», «dyrehold» og «saker». En «sak» er et saksnummer hos Mattilsynet, et «dyrehold» er et sted der det holdes dyr (en eller flere arter), mens et «tilsynsbesøk» er besøket vi gjør i dyreholdet. En sak omhandler bare ett dyrehold, men kan bestå av flere tilsynsbesøk. Et dyrehold kan også ha flere saker i løpet av et år.

Antall dyrehold er dyrehold som er registrert i våre systemer som aktive i løpet av året. Det betyr at tallene per 1. januar 2022 kan være lavere eller høyere enn tallene i tabellen. Tallene er også avhengige av at virksomhetene registrerer og avregistrerer dyreholdene slik de skal, og at våre inspektører korrigerer feil de kommer over.

Tallene for tilsynsbesøk vil ofte være større enn tallene for antall dyrehold det er ført tilsyn i. Det skyldes at Mattilsynet har vært mer enn én gang på inspeksjon i ett eller flere dyrehold.

Ett dyrehold kan bestå av flere dyrearter, og summen av hver kolonne kan derfor være større enn tallet for «Alle dyrehold».

«Andre dyrehold» omfatter blant annet esel, lama, alpakka, viltoppdrett, dyrepensjonat, forsøksdyrvirksomheter, fremvisning av dyr og dyrebutikker.

Om sammenligning med andre typer rapporter

Mattilsynet rapporterer også til for eksempel til ESA/EU. For disse rapportene er det andre utvalgsriterier, noe som gjør at tallene i våre tertial- og årsrapporter ikke er direkte sammenlignbare med dem vi rapporterer til ESA/EU. For tilsynskampanjer, som f.eks. svinekampanjen, kan utvalget av besetninger og kriteriene for tilsyn være annerledes enn for andre tilsyn.

Hvis man ønsker å se på tall over tid for å fange opp tendenser og endringer, må derfor tallene man sammenligner, stamme fra samme type rapportering. Dette gjelder også for tall fra kilder utenfor Mattilsynet.

4.2 Om grunnlaget for innholdet i tabell 7.2.1

Hvem har registreringsplikt/meldeplikt hos Mattilsynet?

En dyreholder med produksjonsdyr har plikt til å melde fra til Mattilsynet slik at dyreholdet blir registrert i vårt system. Det samme gjelder for hestehold med flere enn 10 hester, dyrepensjonater, dyrebutikker, fremvisning av dyr, forsøksdyrvirksomheter og enkelte andre.

Våre tall for produksjonsdyr kan være høyere enn tall fra andre kilder. Det skyldes blant annet forsinket melding om at dyrehold er opphørt, og at også hobbyhold av produksjonsdyr blir registrert hos oss.

For hestehold med 10 eller færre hester og for kjæledyr inneholder rapporten kun tall for dyrehold som er registrert i vårt system fordi vi har ført tilsyn der eller hatt annen kontakt med dyreholdet.

	Alle dyrehold											Tamrei	Andre
	*	Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	n	dyrehold
Antall dyrehold.	82225	33485	7	3	9936	15561	521	17933	3213	14101	4126	700	9929
Antall tilsynsbesøk i dyrehold, uavhengig av om dyrevelferd er vurdert eller ikke.		307	0	0	88	81	0	250	47	330	183	1	40
Antall tilsynsbesøk i dyrehold der det er ført dyrevelferdstilsyn.		175	0	0	68	67	0	212	33	284	176	1	17
<i>Andel tilsynsbesøk i dyrehold der det er ført dyrevelferdstilsyn i % av alle tilsynsbesøk.</i>		57,0 %	-	-	77,3 %	82,7 %	-	84,8 %	70,2 %	86,1 %	96,2 %	100%	42,5 %
<i>Andel ikke-varslede tilsynsbesøk i dyrehold i % av alle tilsynsbesøk der det er ført dyrevelferdstilsyn</i>		87,4 %	-	-	19,1 %	64,2 %	-	64,6 %	57,6 %	65,1 %	77,8 %	0,0 %	47,1 %
Antall dyrehold der det er ført tilsyn, uavhengig av om dyrevelferd er vurdert eller ikke.	1028	261	0	0	87	69	0	223	46	289	176	1	39
Antall dyrehold der det er ført dyrevelferdstilsyn.	794	169	0	0	67	56	0	186	33	246	169	1	18
<i>Andel dyrehold der det er ført dyrevelferdstilsyn i % av alle dyrehold der det er ført tilsyn.</i>	77,2 %	64,8 %	-	-	77,0 %	81,2 %	-	83,4 %	71,7 %	85,1 %	96,0 %	100%	46,2 %
Antall saker der det ikke er funnet avvik fra dyrevelferdsregelverket.	370	79	0	0	52	32	0	80	20	78	68	1	8
Antall saker der det er funnet avvik fra dyrevelferdsregelverket. **	424	93	0	0	16	31	0	123	13	194	106	0	8
Antall saker med registrerte tilfeller av alvorlig vanskjøtsel av dyr. ***	12	3	0	0	0	0	0	5	0	4	1	0	0
Antall saker der Mattilsynet har påpekt dyreeiers plikter.		9	0	0	0	2	1	19	2	24	2	0	0
<i>Andel saker der dyreeier har påpekt dyreeiers plikter, i % av antall saker der det er funnet avvik fra regelverket</i>		9,7 %	-	-	0,0 %	6,5 %	-	15,4 %	15,4 %	12,4 %	1,9 %	-	0,0 %
Antall saker der det er fattet vedtak om at dyreeier må gjennomføre tiltak for å rette opp forholdet.		66	0	0	11	29	0	93	11	144	66	0	14
<i>Andel saker der det er fattet vedtak om at dyreeier må gjennomføre tiltak, i % av antall saker der det er funnet avvik</i>		71,0 %	-	-	68,8 %	93,5 %	-	75,6 %	84,6 %	74,2 %	62,3 %	-	175,0 %
Antall saker med gjennomføring av tiltak som er hastevedtak uten forhåndsvarsling.		20	0	0	4	7	0	20	1	17	31	0	10
<i>Andel dyrevelferdssaker der det er fattet hastevedtak (vedtak uten forhåndsvarsel), i % av alle dyrevelferdssaker der det er fattet vedtak om gjennomføring av tiltak.</i>		30,3 %	-	-	36,4 %	24,1 %	-	21,5 %	9,1 %	11,8 %	47,0 %	-	71,4 %
Antall dyrehold der det er fattet vedtak om at dyreeier må avvikle holdet av en art.	8	5	0	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om avlving i saker (uten forutgående midlertidig forvaring).		1	0	0	0	0	0	1	0	1	8	0	0
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak og utført avlvingen av dyrevelferdsmessige grunner (uten forutgående midlertidig forvaring)		1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om midlertidig forvaring.		40	0	0	1	0	0	1	0	2	0	0	1
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om omplassering av dyr (totalt)		3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om omplassering av dyr etter vedtak om midlertidig forvaring		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om tilbakeføring av dyr (totalt)		7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om tilbakeføring av dyr etter vedtak om midlertidig forvaring		2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om avliving av dyr i forvaring.		4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om (løpende) tvangsmulkt.		3	0	0	1	2	0	9	1	12	4	0	1
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om (engangs) tvangsmulkt.		0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Antall dyrehold der Mattilsynet har anmeldt dyreeier til Politiet.	16	9	0	0	0	0	0	3	0	3	0	1	0
Antall dyrehold der Mattilsynet har fattet vedtak om forbud mot aktivitet etter dyrevelferdsloven § 33.	11	3	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	5
Antall dyrehold der Mattilsynet har fattet vedtak om overtredelsesgebyr.	14	1	0	0	0	0	0	3	1	7	2	0	1

